

Helsingfors/Mariehamn 6.10.2014.

Nr 21/14

Hänvisning Justitieministeriets skrivelse
24.9.2014, nr 32/08/2014.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse 24.9.2014 inbegärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en regeringsproposition med förslag till ändring av 30 § i självstyrelselagen för Åland. Ministeriet inhämtar även utlåtanden från jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Ålands landskapsregering. Ändringen ska ske i den ordning som anges i 69 § 1 mom. i självstyrelselagen.

Lagändringens innehåll

Den föreslagna ändringen gäller självstyrelselagens 30 § 8 mom., som reglerar förvaltningsbehörigheten gällande bl.a. bekämpande av smittsamma sjukdomar. Enligt nämnda lagrum ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur och lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag bestämd myndighet.

Förslaget innebär att innehållet i självstyrelselagens 30 § 8 punkt ändras och fördelas på den ändrade 8 punkten och en ny 9 punkt, som ersätter den 9 punkt som tidigare upphävts. I den ändrade 8 punkten anges, liksom i den nu gällande 8 punkten, att de uppgifter som enligt lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, i landskapet Åland ska skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i en landskapslag. Enligt den nya 9 punkten ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

myndighet som anges i en landskapslag. Skillnaden i sak med den gällande bestämmelsen i självstyrelselagens 30 § 8 punkt är att i den nya 30 § 9 punkten anges uttryckligen att förutom sådana i lagrummet avsedda uppgifter som ankommer på en riksmyndighet, kan även sådana uppgifter som enligt rikslagstiftningen ankommer på kommunerna handhas av landskapsregeringen eller annan i landskapslag angiven myndighet.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 1, 2 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om bl.a. landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän och kommunernas förvaltning.

Jämlikt 18 § 17 punkten i självstyrelselagen tillkommer landskapet lagstiftningsbehörighet i frågor gällande djurskydd och veterinärväsendet med undantag av ärenden gällande smittsamma sjukdomar hos husdjur, förbud mot införande av djur och djurprodukter samt förebyggande av införsel av växtförstörare till landskapet, vilka enligt 27 § 31 – 33 punkterna i nämnda lag hänförts till rikets behörighet. Enligt regeringens proposition till ny självstyrelselag (RP 73/1990 rd) hänförs även lagstiftningen om slakt- och köttbesiktning till veterinärväsendet. Frågan om livsmedelskvalitet har även anknytning till hälsovården, vilket område enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen hör till landskapets behörighet med vissa undantag. Bestämmelserna om förvaltningsbehörigheten i självstyrelselagens 30 § 8 punkt beskrivs ovan under rubriken lagändringens innehåll.

Bakgrunden till lagändringen

Landskapslagen antog den 18 september 2013 bl.a. en landskapslag om ändring av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Enligt landskapslagens 1 a § skulle Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet bl.a. sköta de uppgifter som enligt rikslagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur i riket ankommer på kommunerna och regionförvaltningsverken. Vid lagstiftningskontrollen av nämnda lagtingsbeslut ansåg Högsta domstolen, liksom Ålandsdelegationen, att det med stöd av 30 § 8 punkten i självstyrelselagen inte är möjligt att inom de områden som hör till rikets lagstiftningsbehörighet överföra till en landskapsmyndighet sådana uppgifter som enligt rikslagstiftningen ankommer på kommunerna. Eftersom lagtingsbeslutets 1 a § till denna del innebar ett överskridande av lagstiftningsbehörigheten förordnade republikens president i beslut av den 17 januari 2014 att paragrafen skulle förfalla.

Den fastslagna tolkningen av 30 § 8 punkten i självstyrelselagen innebär att landskapets myndigheter saknar behörighet att sköta sådana uppgifter inom smittskyddet som enligt rikslagstiftningen ska skötas av kommunerna. I landskapet Åland har emellertid de uppgifter inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet, som tidigare ankom på kommunerna, genom lagändringar sedan länge överförts från kommunerna till landskapets myndigheter. Kommunerna saknar därför förutsättningar för att handha de ovan avsedda uppgifterna som enligt rikslagstiftningen ankommer på dem. Lagändringen avser att avlägsna denna inkonsekvens.

Ålandsdelegationens slutsats

Med hänvisning till det som anges ovan förordar Ålandsdelegationen den föreslagna ändringen av självstyrelselagen.

Närvarande

Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare